

9. Федулова Л.І. Концептуальні засади державної регіональної промислової політики в умовах інноваційного розвитку / Л.І. Федулова // Стратегічні пріоритети. – 2008. – № 1(6). – С. 112-119.
10. Регіональна конкуренція як фактор соціально-економічного розвитку України в умовах глобалізації Андерсен В. // В. Андерсен Україна в сучасному світі. Конференція випускників програм наукового стажування у США. – К. : Стилос, 2003. – 420 с.
11. Іванов Ю.Б. Теоретичні підходи до розробки класифікацій кластерних структур / Ю.Б. Іванов, О.В. Анненкова // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Серія «Проблеми економіки та управління». – 2009. – № 640. – С. 93-100.
12. Пилипенко І. Кластерная политика в России / И. Пилипенко // Общество и экономика. – 2007. – № 8. – С. 28-64.
13. Савченко В. Формування кластерів у регіонах на сучасному етапі / В. Савченко // Сіверянський літопис. – 2008. – № 4. – С. 170-175.
14. Особливості навчання та підготовки фахівців для роботи у кластерних структурах / М.П. Войнарченко // Нові виробничі системи і економічний розвиток України: матеріали економічного самміту, м. Луцьк, 30 січня 2003 р. – К. : ВЦ "СОФІЯ-А", 2003. – С. 48-54.
15. Войнарченко М. Концепція кластерів – шлях до відродження виробництва на регіональному рівні / М. Войнарченко // Економіст. – 2000. – № 1. – С. 29-31.

Надійшла 12.09.2009

УДК 658.152..658.8 (477)

С. В. КОВАЛЬЧУК, І. В. ГВОЗДЕЦЬКА
Хмельницький національний університет

СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ЧИННИКІВ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА ІНВЕСТИЦІЙНУ ПРИВАБЛИВІСТЬ ОБ'ЄКТА ІНВЕСТИВАННЯ

Визначення та ранжування факторів, які чинять вплив на інвестиційну привабливість, має велике економічне значення, оскільки необхідно спочатку правильно оцінити умови, за яких відбуваються інвестиційні процеси, а потім здійснювати пошук найбільш привабливого об'єкту інвестування.

Determination and ranzhuvannya factors which have influence on an investment attractiveness has a large economic value, as it is necessary at first correctly to estimate terms which processes of investments are for, and then carry out the search of the most attractive object of investing.

Ключові слова: інвестиція, інвестиційна привабливість, чинники інвестиційної привабливості.

Рішення потенційних інвесторів щодо вкладання капіталу в ту чи іншу країну мотивується великою кількістю чинників інвестиційної привабливості. Тому важливо дослідити основні наукові підходи, провести узагальнення та систематизувати основні фактори, що визначають інвестиційну привабливість на мега-, макро-, мезо-, мікро- та проектному рівнях.

Важливою характерною рисою розвитку інвестиційних процесів є постійна диверсифікація капіталів у різні країни, що зумовлено впливом багатьох мотиваційних чинників, які по-різному проявляються у часі та просторі. Отже, для прийняття інвесторами рішення щодо вкладання капіталу потрібна об'єктивна оцінка інвестиційної привабливості економіки на основі узагальнення сукупності мотиваційних чинників, якими керуються інвестори.

Погляди низки авторів щодо цього питання дещо відрізняються. Одні пропонують усі чинники інвестиційної привабливості поділити на дві великі групи: чинники, які впливають на усіх інвесторів і чинники, які впливають на іноземних інвесторів [3, 5] (рис. 1).

Класифікуючи чинники, що впливають на інвестиційну привабливість України, С. Буткевич поділяє їх на дві групи: позитивні та негативні [4, с.9] (рис. 2).

Незважаючи на деяку категоричність формування негативних чинників, слід зазначити, що саме на такий їх набір дуже часто вказує більшість зарубіжних рейтингових агенцій.

В. Фльорко основними складовими чинниками, які забезпечують інвестиційну привабливість, називає рівень інфляції, правовий захист інвесторів, рівень податкового тиску, функціонування вільних економічних зон, характер митної політики [9, с. 191]. Вони, безумовно, мають важливий вплив на інвестиційну привабливість, проте автору варто було б здійснити їх систематизацію за черговістю аналізу, а також обґрунтувати причини, з яких не названо інших чинників, що діють на інвестиційну привабливість.

Російські економісти Асаул А.Н., Денисова І.В. [1] пропонують підхід, за яким фактори поділяють на об'єктивні та суб'єктивні. До об'єктивних факторів належать природнокліматичні умови, географічне положення, стан навколишнього середовища. До суб'єктивних факторів – науковий потенціал, економічний стан, законодавчо-нормативна база, фактор ризику, трудові ресурси, соціальна інфраструктура.

Шкура І. [10, с.19-20] також вважає, що необхідно розрізняти чинники інвестиційної привабливості як такі, що заважають і такі, що сприяють залученню інвестицій (рис. 3).

Рис. 1. Чинники інвестиційної привабливості залежно від регіональної ознаки [5]

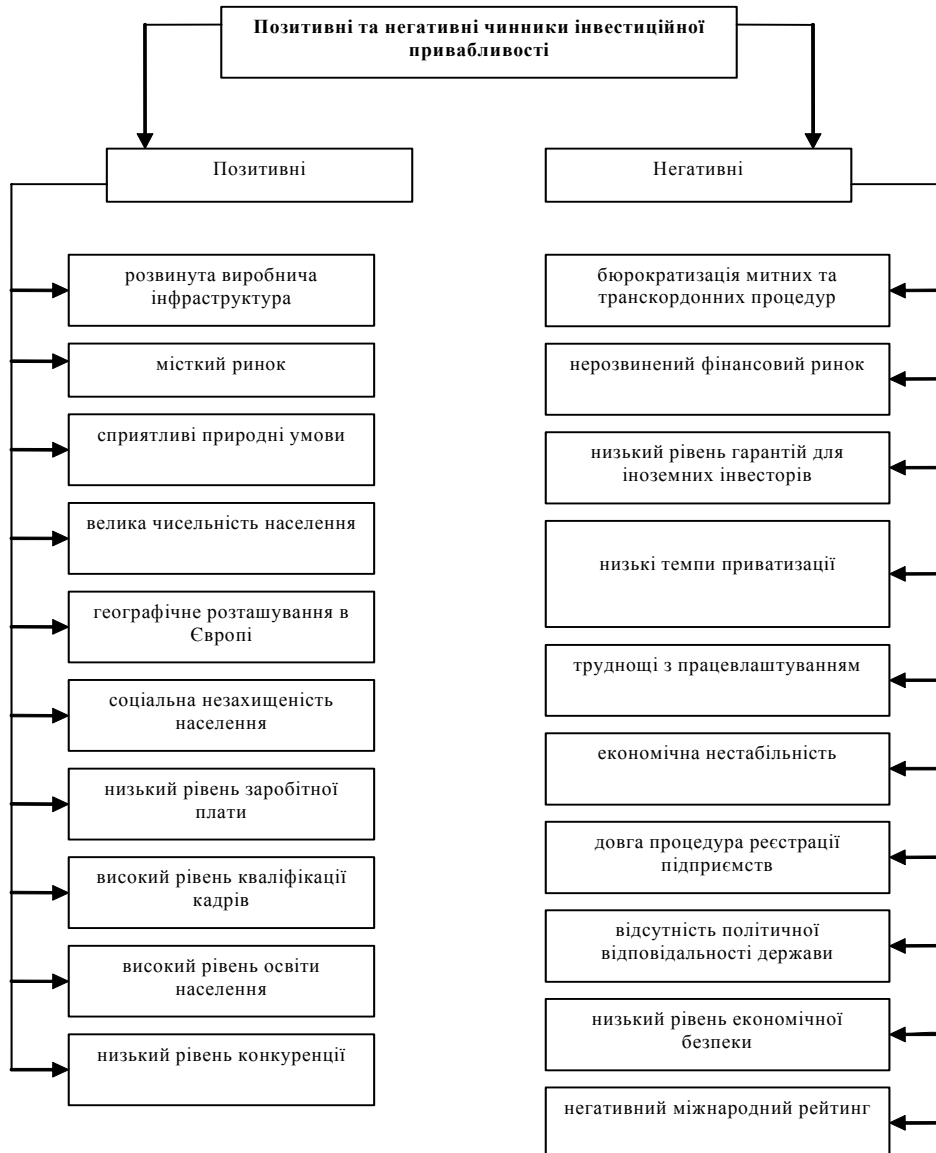

Рис. 2. Позитивні та негативні чинники інвестиційної привабливості [4]

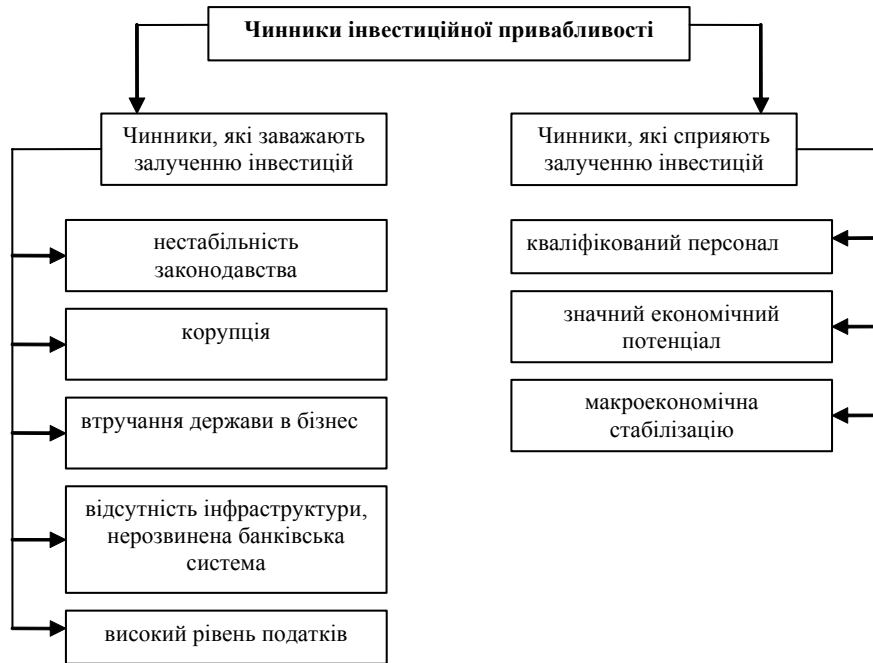

Рис. 3. Чинники, які сприяють та заважають залученню інвестицій [126]

Сиволапенко Н. [8, с.85] вважає за доцільне розглядати дві групи чинників інвестиційної привабливості, які перешкоджають залученню інвестицій:

1) на макрорівні: стан економіки та законодавства, політична та економічна нестабільність, політика уряду, відсутність системи отримання інформації від інвестора;

2) на мікрорівні: характер взаємовідносин між вітчизняними підприємствами та їх закордонними партнерами, а також з державними організаціями, відсутність досвіду роботи з іноземними партнерами. Відсутність відповідних норм та стандартів, бюрократична процедура вирішення практично всіх питань.

Німецька консультативна група до чинників, що заважають діяльності інвесторів в Україні, відносить [4, с.10]:

- 1) правову невизначеність;
- 2) економічну непрогнозованість;
- 3) адміністративне втручання;
- 4) обмеження свободи економічної діяльності у сфері зовнішньої торгівлі;
- 5) відсутність розвинутої інфраструктури, в тому числі ринкової.

Крім зазначених вище чинників, які наводять вітчизняні та зарубіжні вчені, на нашу думку, доцільно розглянути групу чинників за специфікою впливу на інвестиційну привабливість. У цьому контексті доцільно виділити наступні підгрупи: природні, фінансово-економічні, інфраструктурні, маркетингові, фінансові та регуляторні чинники, які характеризують відповідні складові інвестиційної привабливості. Як узагальнення, наведемо схему ознак класифікації чинників інвестиційної привабливості (рис. 4).

Дослідження історичних аспектів міжнародного руху капіталу дозволили з'ясувати, що основними мотиваційними чинниками вкладення інвестицій в іншу країну спочатку була наявність у країні інвестування привабливих природних ресурсів, корисних копалин, дешевої робочої сили та сприятливих умов для виробництва. Ця група чинників розкриває зміст ресурсної інвестиційної привабливості об'єкта інвестування. При цьому під ресурсною інвестиційною привабливістю слід розуміти наявність, достатність і збалансованість природних, людських і матеріально-технічних ресурсів, їх кількість та якість, ефективність, мобільність і ліквідність, здатність реалізовувати інвестиційні інтереси інвесторів.

Деякі науковці [3, 2, 7] вважають за необхідну наявність розвинутої ринкової інфраструктури для здійснення інвестування, що є запорукою успішної реалізації масштабних інвестиційних проектів. Слід окремо розглянути виробничу, сервісну, ринкову та соціальну інфраструктурну привабливість.

Визначальною для потенційного інвестора є можливість одержання високого прибутку від вкладених інвестицій, на що звертає увагу переважна більшість дослідників. Прибуток – це найбільш узагальнений показник інвестиційної діяльності. Він забезпечується за рахунок комплексного поєднання чинників, які характеризують економічну інвестиційну привабливість. Під економічною інвестиційною привабливістю розуміється сукупність умов, процесів і результатів вкладення інвестицій. Економічна привабливість свідчить про ефективність інвестування капіталів на основі загальногалузевих або загально регіональних відомостей про умови і результати господарської діяльності підприємств до інвестування і незалежно від інвестування. На основі оцінки економічної привабливості інвестор може

з'ясувати, наскільки успішно функціонує галузь, конкретне підприємство у конкретному регіоні незалежно від обсягів інвестування і, таким чином, прийняти рішення про доцільність та ефективність інвестування.

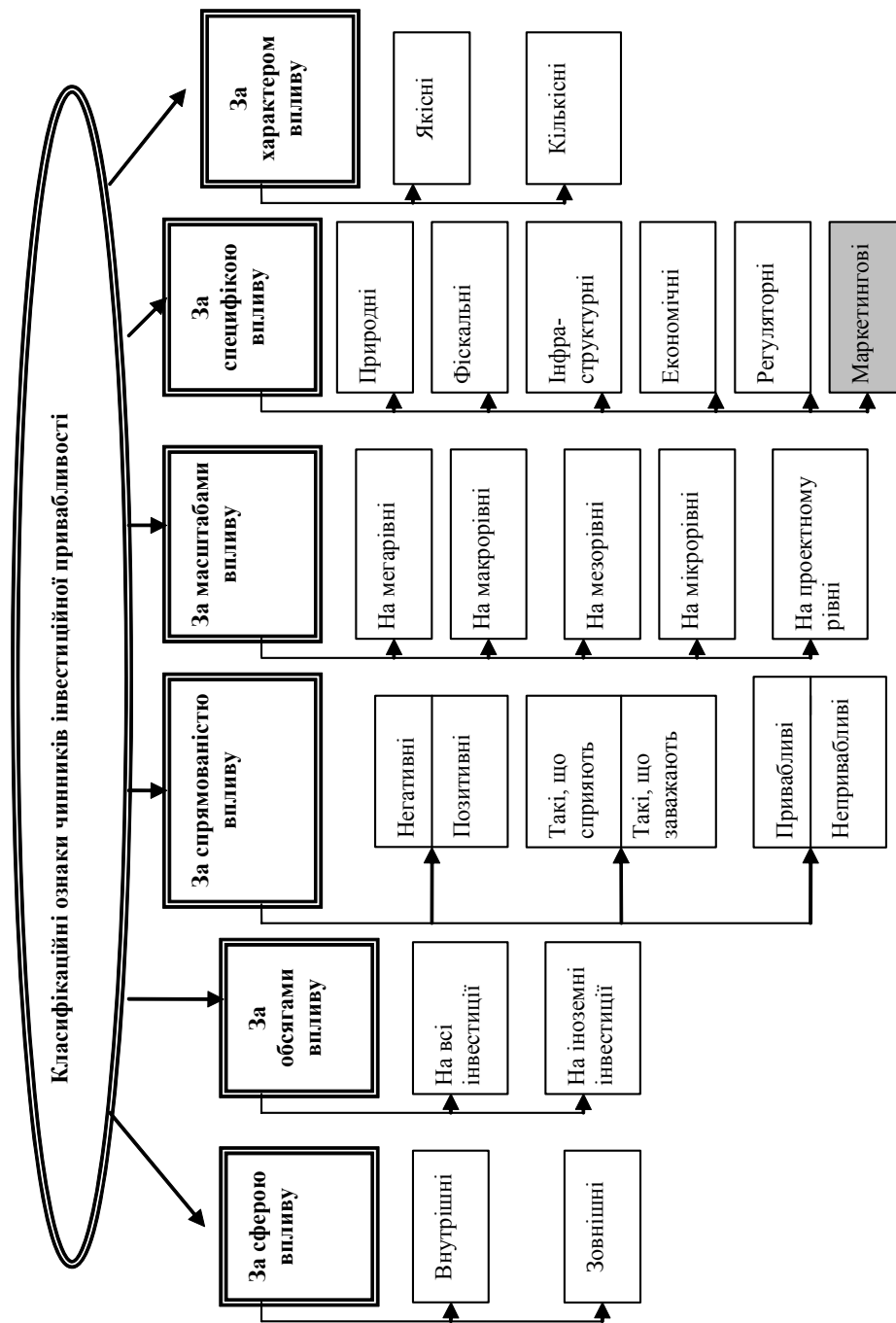

Рис. 4. Класифікаційні ознаки інвестиційної привабливості [1, 3, 4, 5, 8, 9, 10]

Д. Лук'яненко та М. Пискулов [6, 7] вказують на те, що важливе значення для інвесторів мають справляти податкові, тарифні та інші умови діяльності. Ці мотиваційні чинники характеризують фіскальну привабливість. Фіскальна привабливість передбачає сукупність сприятливих умов оподаткування (рівень податкового навантаження, кількість податків та зборів, складність (бюрократизація) податкових процедур), сплати інших платежів, які визначені обов'язковими державою щодо інвесторів-підприємців.

Важливе значення для вкладення інвестицій в інші країни має лібералізація регуляторної політики в країні. З позиції іноземного інвестора йдеться про регуляторну інвестиційну привабливість, тобто йдеться про сукупність умов, сприятливих для підприємницької та інвестиційної діяльності, помірну регуляторну політику держави та органів влади на всіх рівнях, достатній рівень лібералізації господарських відносин підприємств з державою, її владними структурами на всіх рівнях та між суб'єктами підприємницької діяльності.

Вище перераховані складові інвестиційної привабливості підприємств схематично зображені на рис. 5.

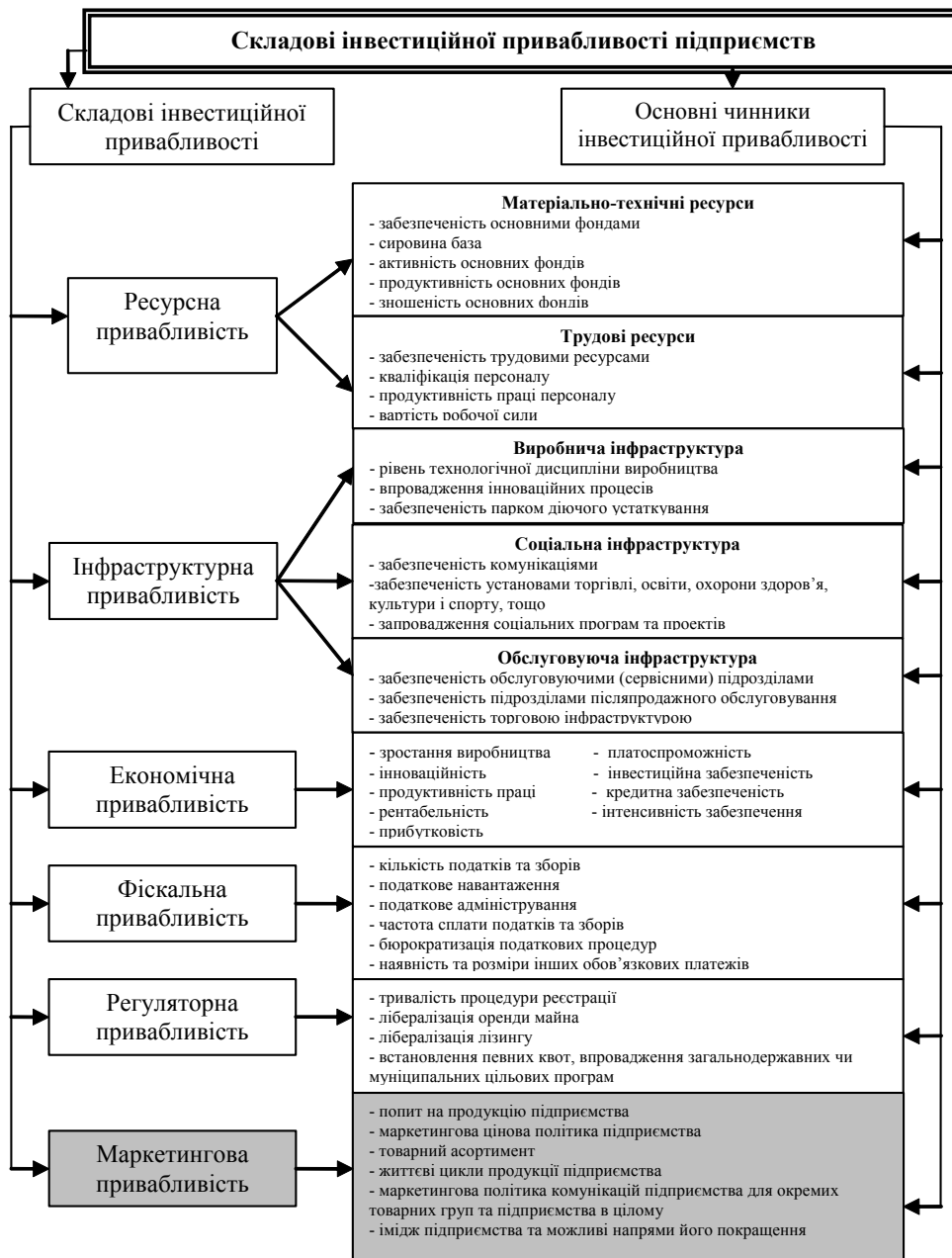

Рис. 5. Складові інвестиційної привабливості підприємств [4]

Ми вважаємо, що особливої уваги серед складових інвестиційної привабливості заслуговує група мотиваційних чинників за специфікою впливу на інвестиційну привабливість, яка стосується пошуку маркетингових складових інвестиційної привабливості потенційних інвесторів. Ці чинники характеризують збутову інвестиційну привабливість, стратегію розвитку, дослідження та розширення ринків, експортну діяльність тощо. При цьому під маркетинговою привабливістю необхідно розуміти ємність, масштаби, структуру, динаміку розвитку ринку, його здатність сприйняти велику кількість матеріально-технічних ресурсів, конкурентну позицію, зовнішньоекономічну діяльність тощо.

За умов розвитку ринкових відносин в Україні однією з першочергових для будь-яких господарюючих суб'єктів стає проблема зміцнення своїх позицій у ринковому середовищі та залучення інвестиційних ресурсів.

Особливо актуальною вона є для промислових підприємств, які за умов трансформації форм власності, розширення міжнародних економічних зв'язків згідно з тенденцією глобалізації, що викликає зміну ринків постачальників та споживачів, потребують розроблення методологічного забезпечення, адекватного сучасним умовам господарювання, що сприяло б активізації інвестиційної діяльності.

Література

1. Асаул А.Н., Денисова И.В. Индивидуальное жилищное строительство – перспективное

направление развития сельских поселений. (на примере Ленинградской области) // http://www.aup.ru/books/m75/1_1.htm

2. Бобух І. Оцінка ефективності функціонування спеціальних економічних зон у контексті регіонального розвитку // Економіка України. – 2002. – № 11. – С. 42-47.

3. Буткевич С.А. Инвестиционная привлекательность аграрного сектора экономики: Монография. – К.: Изд-во Европ. ун-та. – 251 с.

4. Гайдуцький А. Класифікація чинників інвестиційної привабливості економіки / А. Гайдуцький // Ринок цінних паперів України. – 2004. – № 9-10. – С. 9-14.

5. Захарін С.В. Перспективи інтеграції України у міжнародний інвестиційний ринок / С.В. Захарін // Фінанси України. – 2003. – № 9. – С. 102-112.

6. Міжнародна інвестиційна діяльність: Підручник / За ред. Д.Г. Лук'яненко. – К.: КНЕУ, 2003. – 387 с.

7. Пискулов М. Прямые иностранные инвестиции: наращивание с целью повышения конкурентоспособности. // Инвестиции в России. – 2002. – № 11. – С.16-19.

8. Сиволапенко Н. Інвестиційна привабливість України // Економіст. – 2002. – № 6. – С. 84-85.

9. Фльорко В. Оцінка інвестиційної привабливості підприємства: проблеми врахування ризику і зниження його рівня / В. Фльорко // Регіональна економіка. – 2003. – № 4. – С. 190-199.

10. Шкура І.С. Тенденції в умовах іноземного інвестування в економіку України // Академ. Огляд: економіка та підприємництво. – 2002. – № 1. – С.17-21.

Надійшла 12.09.2009

УДК 338

С. І. МЕЛЬНИК

Хмельницький національний університет

ФОРМУВАННЯ І РОЗВИТОК ІННОВАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

Проаналізувавши фактори, що впливають на розвиток інноваційних структур, визначено складові побудови національного інноваційного механізму, розглянуто систему інституційної підтримки інноваційної діяльності підприємств та напрями державного стимулювання інноваційного підприємництва в Україні.

Analysing factors which influence on development of innovative structures, certainly component constructions of national innovative mechanism, the system of institutional support of innovative activity of enterprises and directions of state stimulation of innovative enterprise is considered in Ukraine.

Ключові слова: стратегія інноваційного розвитку, інноваційне підприємництво, інфраструктура інноваційного підприємництва.

Постановка проблеми. Однією з проблем формування інноваційної економіки в Україні є розрив інноваційних процесів між стадіями наукових досліджень і впровадженням інновацій у виробництво, зумовлений відсутністю ефективного механізму трансформування наукових знань в інноваційні ідеї, придатні до практичного використання. У подоланні цієї проблеми важливу роль покликане відігравати інноваційне підприємництво. На сучасному етапі економічного розвитку якість управління інноваційними процесами суб'єктів господарювання стає визначальним фактором конкурентоспроможності національних економік.

Формування інноваційного підприємництва обумовлено інтенсивним типом економічного розвитку, швидкою зміною поколінь науково-технічних розробок, об'єктивними закономірностями впровадження ресурсозберігаючих технологій. З метою підвищення ефективності об'єкти виробничої та науково-дослідницької сфери, які складають поступово зростаючий сектор інноваційно-спрямованих підприємств, потребують впровадження нових форм організації і управління їх діяльністю.

Інноваційне підприємництво, виходячи із закономірностей довгострокового економічного зростання, дозволяє підприємствам отримати переваги в підвищенні ефективності виробництва, залучення інвестицій й кращого доступу продукції до світових ринків, вимагає формування сучасних підходів до удосконалення економічних методів системи управління. Актуальність поставлених питань зростає в умовах посилення впливу регіональних соціально-економічних факторів на характер функціонування та вибір форм організації підприємницької діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми розвитку інноваційного підприємництва як форми реалізації інтелектуальної власності є темою наукових праць вітчизняних і зарубіжних вчених, зокрема Бояринової К. [7], Бражко О. [2], Бутніка-Сіверського О. [3], Войнаренка М.П. [4], Ващенко К.О., Варналія З.С., Воротіна В.С., Геєця В.М., Кужель О. В., Лібанової Е.М. [7], Сизоненка В.О., Овчаренко Л.В. [8] та багатьох інших. Незважаючи на глибину та різноманітність порушених проблем, спостерігаємо неоднозначність трактувань напрямків формування і активізації розвитку інноваційного підприємництва в